

FEDERÁLNÍ MINISTERSTVO VNITRA

Č. j.: OV—039/A—89

5. VII 1989

~~TAJNĚ!~~

Výtisk č. 13

Počet listů: 10

Počet příloh: 13/19

DENNÍ SITUAČNÍ ZPRÁVA č. 80

Upozornění: materiál je určen výhradně k informaci adresáta.

Nesmí být rozmnožován a po využití podléhá do 10 dnů vrácení federálnímu ministerstvu vnitra (odboru analytiky a informací Vnitřní a organizační správy FMV).

1. Bezpečnostní situace v ČSSR

V průběhu 4.7.1989 nebylo na území ČSSR zaznamenáno závažné narušení klidu a veřejného pořádku.

Nebyla zaznamenána závažná nepřátelská činnost vnějšího protivníka.

Nebyly zjištěny zásadní změny v nepřátelském působení vnitřního protivníka.

Ve Středoslovenském kraji byl zaznamenán klamný anonymní telefonát s výhrůžkou výbuchu v budově OV KSS.

V uvedený den nebyla zaznamenána závažná mimořádná událost v čs. národním hospodářství, dopravě a spojích. Rovněž nebyly zjištěny protisocialistické nápisy, výhrůžné anonymní dopisy s politickou motivací ani výskyt letáků.

2. Nepřátelská činnost

a) Dne 4.7.1989 byly v mezinárodním rychlíku přijíždějícím do ČSSR z Rakouska nalezeny 4 kusy volně položených tiskovin "Listy" a "Svědectví".

b) Dodatečně bylo hlášeno, že 3.7.1989 byl kromě dvou volně přístupných míst, o nichž jsme informovali 4.7.1989, zjištěn leták na podporu signatáře "charty-77" F. STÁRKA na veřejně přístupném místě v Litoměřicích. Po rozšiřovateli se pátrá.

Rovněž bylo dodatečně hlášeno, že 30.6.1989 v dopoledních hodinách dvě dosud neztotožněné osoby organizovaly v Mostě na veřejné komunikaci podpisy pod protisocialistickou výzvu "Několik vět". Je organizováno pátrání po pachatelích.

Dne 4.7.1989 bylo předsedou MNV v Dolním Hričově (okr. Žilina) oznámeno, že 29.6.1989 byla po pobožnosti v římskokatolickém kostele v této obci organizována podpisová akce věřících namířená proti sexuální osvětě na základních školách. Petice, kterou podepsalo asi 300 věřících, má být zaslána ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy SSR. Okresní církevní tajemník byl informován.

Týž den bylo v Rimavské Sobotě (Středoslovenský kraj) hlášeno, že v odpoledních hodinách došlo k anonymnímu výhrůžnému telefonátu "ve 14,00 hodin dojde k výbuchu OV KSS". Bezpečnostní prověrkou byl telefonát ověřen jako klamný. Do jejího ukončení byli pracovníci OV KSS evakuováni. Po pachateli výhrůžky se pátrá.

Dodatečně bylo zjištěno, že 1.7.1989 byly na turistické stezce Rabštejn (okr. Plzeň-sever) zjištěny letáčky s textem "charta-77 mluví i za vás" a "svobodu pro politické vězně", umístěné u turistických značek. Po rozšiřovateli se pátrá.

3. Negativní jevy a poruchy v čs. národním hospodářství

V důsledku zastavení dodávek autobusových náprav maďarskou firmou RÁBA (smluvní dodavatel) je ohrožena výroba kloubových autobusů ve s.p. KAROSA Vysoké Mýto (Východočeský kraj). RÁBA zdražila nápravy o 17 % a jednostranně zrušila dodávku asi 100 kusů. Jde o nápravy, které byly určeny do autobusů pro vnitřní trh. S.p. KAROSA se snažil vzniklou situaci řešit dohodou, avšak zástupci maďarské firmy s ním odmítli jednat.

4. Nejzávažnější mimořádné události a kriminální trestná činnost

a) Mimořádné události v národním hospodářství a živelní pohromy

Navazuje na DSZ ze dne 11. května 1989: k zjištění křemičitého písku v mazacím tuku tlakového lisu v n.p. Konveta Česká Třebová (okr. Ústí nad Orlicí). Dne 4. července 1989 byl v Ústí nad Orlicí zadržen [REDAKCE] (nar. 1949, bytem Sloupnice, okr. Ústí nad Orlicí, lisař uvedeného podniku), který doznal, že písek v mazací hmotě rozmíchal a promazal jím mazací místa stroje. Motivem činu byly údajně rozpory na pracovišti.

Vyšetřuje OS SNB Ústí nad Orlicí.

Navazuje na DSZ ze dne 3. května 1989: k výbuchu plynového kotle v závodě Slovenka ve Vranově nad Toplou s předpokládanou škodou asi 150 000 Kčs. Jako příčina byla zjištěna technická závada na přívodu vzduchu a plynu hlavního hořáku, která způsobila nedokonalé hoření a následný výbuch. Škoda byla upřesněna na 122 166 Kčs. Dne 2. července 1989 bylo stíhání, zahájené ve věci pro trestný čin obecné ohrožení, podle ustanovení trestního řádu zastaveno.

Vyšetřovala OS SNB Vranov nad Toplou.

b) Násilná trestná činnost

Dne 3. července 1989 ve 22.00 hodin byla ve svém bytě v Komárně nalezena usmrcená [REDAKCE] (nar. 1909, důchodkyně). Na těle jmenované, které bylo ve značném rozkladu, bylo v oblasti hrudníku nalezeno 8 bodněřezných ran. Jako pachatel byl dne 4. července 1989 zjištěn a pro trestný čin vraždy zadržen pravnuk usmrcené [REDAKCE] (nar. 1966, bez pracovního poměru), který u ní bydlel. Motivem činu, který spáchal dne 27. června 1989 v nočních hodinách, byly výčitky

zavražděné pro alkoholismus a příživnický způsob života pachatele.

Vyšetřuje S SNB hl. m. Bratislavy a Zsk.

c) Majetková trestná činnost

Dne 4. července 1989 byl v Popradu zadržen a pro pokus trestného činu poškozování majetku v socialistickém vlastnictví je stíhán [REDAKCE] (nar. 1951, bytem Poprad, dělník). Jmenovaný v letech 1986 - 1988 jako vedoucí střediska expedice masných výrobků s.p. Masný průmysl, závod Svit (okr. Poprad) zakrýval manka při inventurách. Podniku tím způsobil škodu nejméně 290 000 Kčs.

Vyšetřuje OS SNB Poprad.

Dne 4. července 1989 bylo na území ČSSR hlášeno 70 případů krádeží vloupáním, z toho:

	do obchodů a restaurací	bytů	rekreačních objektů	motorových vozidel	ostatní	škoda celkem
ČSR	13	9	12	10	20	167 900
SSR	3	-	1	-	2	7 000
ČSSR	16	9	13	10	22	174 900

d) Dopravní nehody leteckých, kolejových a silničních prostředků

Dne 4. července 1989 ve 13.30 hodin v obci Švábovce (okr. Poprad) řidič osobního auta [REDAKCE] (nar. 1952), vjel z dosud nezjištěné příčiny do protisměru a narazil do protijedoucího nákladního auta. Při nehodě utrpěl jmenovaný smrtelné zranění a další dvě osoby byly zraněny lehce. Škoda na vozidlech činí 55 000 Kčs.

Vyšetřuje OS SNB Poprad.

Dne 4. července 1989 ve 13.35 hodin u obce Kuřivody (okr. Česká Lípa) řidič autobusu ČSAD Česká Lípa [REDACTED] (nar. 1948), nedodržel bezpečnou vzdálenost a narazil do zastavujícího nákladního auta Sovětské armády, které řídil vojín Evgenij Anatolijevič KUTEPOV (nar. 1968, VÚ 47210 Kuřivody). Při nehodě utrpěli řidič autobusu a 13 cestujících (z toho 12 státních příslušníků Mexika - turisté) lehká zranění. Škoda na autobusu, jehož řidiči byl zadržen řidičský průkaz, činí asi 7 000 Kčs.

Vyšetřuje OS SNB Česká Lípa.

Dopravní nehody dne 4. července 1989

	počet nehod	usmrceno osob	těžce zraněno osob	hmotná škoda v Kčs
ČSR	165	-	8	748 900
SSR	59	1	5	216 500
ČSSR	224	1	13	965 400

e) Ostatní mimořádné události a závažná trestná činnost

Navazuje na DSZ ze dne 4. července 1989: k útěku odsouzeného [REDACTED] (nar. 1968) z pracoviště výstavby centrálního tepelného zdroje v Příbrami. Dne 4. července 1989 v 19.30 hodin byl jmenovaný zadržen v Berouně příslušníky tamního OO VB a předán do NVÚ MS Příbram-Bytíz.

Vyšetřovala OS SNB Příbram.

Navazuje na DSZ ze dne 29. června a 3. července 1989: k únosu nezletilého [REDACTED] (nar. 1978), zadržení [REDACTED] [REDACTED] (nar. 1952, emigrantka v NSR) a občana NSR [REDACTED] [REDACTED] (nar. 1935). Bylo zjištěno, že [REDACTED] a [REDACTED] (která přijela do ČSSR na falešný pas) připravovali únos nezletilého syna [REDACTED]. Když se jim úmysl nepodařilo uskutečnit, zmocnili se nezletilého [REDACTED], v osobním autě ho uspali podáním prášků v limonádě a převezli do Bratislavy. Odtud ho [REDACTED] (nar. 1947, občan NSR) dopravil vozidlem Ford tranzit do MLR. Tuto akci provedli na žádost matky nezletilého MUDr. [REDACTED], čs. emigrantky, žijící v NSR. Dne 29. června 1989 bylo [REDACTED] vzneseno obvinění pro trestný čin padělání a pozměňování veřejné listiny a pokus trestného činu opuštění republiky. [REDACTED] i [REDACTED] byli vzati do vazby.

Vyšetřuje S SNB hl. m. Bratislavy a Zsk.

Dne 4. července 1989 bylo v Český Budějovicích zahájeno stíhání pro trestný čin nedovolené ozbrojování proti [REDACTED] (nar. 1965, bytem Kondrač, okr. České Budějovice, truhlář). Jmenovaný od roku 1984 do dubna 1989 ve svém bydlišti bez povolení přechovával vojenskou pušku, malorážkovou pistoli, signální pistoli, 200 nábojů, 4 rozbušky a 4 výbušky. Zbraně budou zaslány k balistické expertíze. Motivem činu byla sběratelská záliba.

Vyšetřuje OS SNB České Budějovice.

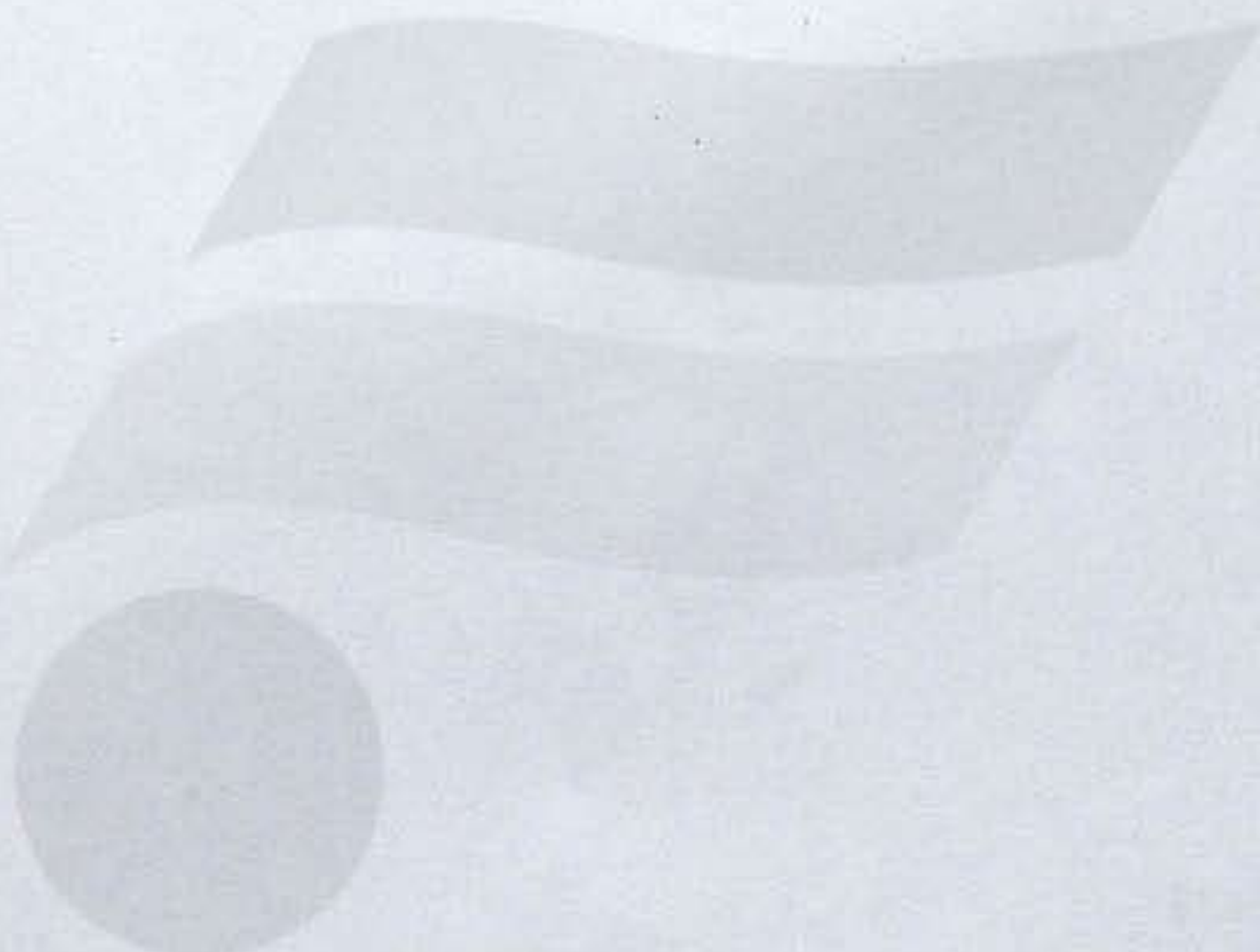
Dne 4. července 1989 zadrželi příslušníci PS pro přípravu k ilegálnímu přechodu státní hranice z ČSSR do Rakouska 1 občana NDR.

Hranici se socialistickým státem narušil 1 občan ČSSR, 1 PLR a 1 NDR.

Ze zájezdů organizovaných čs. cestovními kanceláři do NSR a Jugoslávie se nevrátilo 10 občanů ČSSR.

archiv bezpečnostních složek

5. Názory a nálady obyvatelstva

V prostředí příslušníků ozbrojených sil ČSSR jsou zjišťovány ohlasy odsuzující protisocialistickou výzvu "Několik vět". Vojíci požadují rázný zákrok proti "křiklounům" typu HAVLA a odsuzují zejména pracovníky kulturní fronty, kteří se k výzvě připojili. Poukazují na to, že signatáři výzvy zneužívají současného demokratizačního procesu v ČSSR a přitom sami mají zajištěnou vysokou životní úroveň.

Obdobné odsuzující názory jako v předchozím případě se vyskytují i mezi občany v Jihočeském kraji. Pozastavují se nad požadavky pracovníků kulturní fronty a požadují rázné vypořádání s autory výzvy "Několik vět". Je však kritizováno i to, že následný článek uveřejněný v Rudém právu ("Kdo seje vítr") byl po obsahové stránce nedostatečný, nepřispěl k jednoznačnému odsouzení záměrů vnitřního protivníka; občané očekávali, návazně na skutečnost, že výzva byla propagována např. Hlasem Ameriky, adekvátní reakci v našich sdělovacích prostředcích, s důkladným rozbořem.

K negativním náladám dochází mezi zdravotnickými pracovníky v Brně. Kritizují především nedostatek léčiv a zdravotnické techniky. Rovněž poukazují na velmi špatné životní prostředí ve městě, špatnou kvalitu potravin a pitné vody, s čímž spojují i nejvyšší výskyt rakovinových onemocnění v ČSR.

Zaměstnanci Metasportu Ostrava kriticky hodnotí hospodářskou situaci podniku s tím, že i přes plnění stanovených úkolů s neúplným počtem pracovníků nejsou prostředky na vyplacení mezd. U části pracujících došlo ke snížení mzdy přesto, že dosahují větších výkonů. Důsledky se projevily v nárůstu žádostí o rozvázání pracovního poměru. Dělníci zastávají názor, že se přestavbou mnoho nezměnilo, požaduje se více práce za méně peněz, řešení současné situace podle jejich názoru nelze dosáhnout pouze vyžadováním větších výkonů od pracujících, ale důslednou kádrovou politikou spojenou s výměnou neschopných vedoucích a těch, kteří jsou zodpovědní za současnou

ekonomickou situaci. Mezi pracujícími převládá názor, že přestavba vyhovuje pouze vedoucím pracovníkům, kteří pod krytím obchodních jednání služebně vyjíždějí do kapitalistických států. Nespokojenost a nedůvěra v přestavbu je rozšířena i mezi členy KSČ, což v několika případech vedlo k odchodům z řad strany, oficiálně zdůvodňovaným zdravotním stavem.

Mezi herci a zaměstnanci divadla Vítězného února v Hradci Králové převládají souhlasné názory s opětovným zařazováním her V. HAVLA do repertoáru divadel, s tím, že by měly být uváděny zejména na tzv. malých scénách, pro omezený počet diváků. V daném prostředí převládá atmosféra podpory "kulturní" činnosti "charty-77" a jejích signatářů z řad kulturních pracovníků a umělců.

Většina pracovníků dělnických profesí ČSD v okrese Hradec Králové kladně hodnotí otevřenost a různorodost názorů na projednávané otázky v průběhu sjezdu lidových poslanců v SSSR, což je považováno za projev "pravé demokracie a konstruktivního jednání". Pouze starší členové KSČ považují průběh jednání tohoto sjezdu spíše za projev anarchie. V prostředí pracovníků ČSD na uvedeném okrese jsou za hlavní příčinu neuspokojivé situace v ČSSR označováni všichni členové KSČ, bez rozdílu funkce a pracovního zařazení. Návazně není zájem podporovat program KSČ a zvyšuje se poslech zahraničních rozhlasových vysílačů. V následných veřejných diskusích se kritizuje "záměrné zamlžování a utajování závažných skutečností z výrobní sféry, vztahů v RVHP, z ekologické oblasti a potravinové situace v ČSSR našimi sdělovacími prostředky".

Dne 30. června 1989 bylo v Banské Bystrici vzneseno obvinění pro trestný čin zneužívání pravomoci veřejného činitele kpt. SNB Jánu JÁGERČÍKOVI (nar. 1950, bytem Podbrezová-Štiavnička, okr. Banská Bystrica) a kpt. Vladimíru ZŮROVI (nar. 1946, bytem Valaská, okr. Banská Bystrica, oba zařazení na OS SNB Banská Bystrica). Jmenovaní dne 27. srpna 1987 na OO VB Polomka za účelem doznání se k trestné činnosti, vícekrát udeřili do žaludku a hlavy odsouzeného [REDAKCE] (nar. 1932, t. č. ve výkonu trestu v Ú SNV Leopoldov) a způsobili mu zranění s dobou léčení 3 dny. Stíhání bylo zahájeno na základě pokynu pracovníků Generální prokuratury.

Vyšetřuje inspekce náčelníka KS SNB Banská Bystrica.

Dne 3. července 1989 bylo v Banské Bystrici zahájeno stíhání pro trestný čin ublížení na zdraví proti bývalému příslušníkovi SNB pprap. Martinu HANESOVI (nar. 1951, referent OS SNB Zvolen, dne 30. června 1989 propuštěn ze služeb SNB). Jmenovaný dne 18. dubna 1989 v 19.00 hodin ve svém bytě fyzicky napadl manželku [REDAKCE] (nar. 1947, ředitelka mateřské školy) a způsobil jí zranění, s dobou léčení 18 dnů.

Vyšetřuje inspekce náčelníka KS SNB Banská Bystrica.

Rozdělovník:

s. Jakeš
s. Husák
s. Adamec
s. Indra
s. Hegenbart

Vedemí #rw
s. Pilský
s. Kmíček

Dne 4. července 1989 v 17.15 hodin v Uherském Hradišti-Kunovicích řidič osobního auta pplk. Sovětské armády Džafar Rabadanovič CHALIRBAGIMOV (nar. 1945, VÚ 49142 Zvolen) při odbočování vlevo nedal přednost v jízdě a narazil do protijedoucího osobního auta, které řídil [REDAKCE] (nar. 1929, bytem Uherské Hradiště-Kunovice). Při nehodě byla lehce zraněna spolujezdkyně [REDAKCE] s předpokládanou dobou léčení 7-14 dnů. Škoda na vozidlech činí asi 5 500 Kčs.

Vyšetřuje OS SNB Uherské Hradiště.

Dne 4. července 1989 bylo ve Vysokém Mýtě (okr. Ústí nad Orlicí) zahájeno stíhání pro trestný čin opilství proti staršímu seržantovi Sovětské armády Igoru Grigorjeviči KOŠMARUKOVI (nar. 1965, posádka Sovětské armády Vysoké Mýto). Jmenovaný, který nemá řidičské oprávnění, řídil dne 3. července 1989 ve Vysokém Mýtě v podnapilém stavu vlastní osobní auto. Ke zranění ani škodě nedošlo. Byla mu odebrána krev na zkoušku alkoholu. Věc bude po zadokumentování předána VOP Hradec Králové.

Vyšetřuje OS SNB Ústí nad Orlicí.

Rozdělovník:

s. Jakeš
s. Husák
s. Adamec
s. Indra
s. Hegenbart

vedení FMV
předs. OS SNB
s. Růžek
s. Komárek
OMS

Nepřátelská akce tzv. nezávislých iniciativ v souvislosti s
příjezdem zahraničního divadelního souboru MIR CARAVANE

V souvislosti s očekávaným příjezdem sdruženého divadelního souboru osmi evropských divadel MIR CARAVANE do ČSSR, zkoncipovaly tzv. nezávislé iniciativy dopis členům tohoto souboru, ve kterém napadají současnou vnitropolitickou situaci v ČSSR. Text dopisu byl doručen do zahraničí ke zveřejnění v tamních sdělovacích prostředcích. Dopis byl podepsán mluvčími "charty-77" a zástupci dalších nezávislých iniciativ (Nezávislé mírové sdružení, České děti, Veselejší současnost). Obsahuje mj. taková nařčení, že "v ČSSR je kultura dušena rozsáhlým systémem centralizované byrokratické nadvlády, která se snaží podřizovat celou kulturu svým vlastním mocenským a ideologickým zájmům, manipulovat s ní, poručníkovat jí ..." atd. Je poukazováno na to, že "mezi čs. vládou a lidem neexistuje mír", že jsou zde "vězňeni a persekuováni pracovníci kultury, jmenovitě V. HAVEL, J. JIROUS, P. CIBULKA, F. STÁREK, V. CHRAMOSTOVÁ, E. VIDLAŘOVÁ, P. OSLZLÝ a další. Není vyloučeno, že se nezávislé iniciativy pokusí využít vystoupení souboru MIR CARAVANE v PKOJF (ve dnech 5.-10.7.1989) a dále jeho "slavnostního průvodu" pěší zónou, dne 5.7.1989 v době od 16.00 do 16.30 hodin ke svým politickým cílům. Průvodu se zúčastní umělci, novináři a pracovníci sdělovacích prostředků, včetně zahraničních.

Jsou připravena bezpečnostní opatření k vyloučení možnosti politického zneužití této akce, která je garantována ministerstvy kultury, školství, mládeže a tělovýchovy, společně s ÚV SSM.

/Správa SNB Praha/

Rozdělovník:

s. Jakeš
s. Husák
s. Adamec
s. Indra
s. Hoffmann
s. Fojtík
s. Hegenbart

vedení FIYV
předst. SSSR
I. II. správa SNB
Správa SNB Praha

Názory pracovníků centrálních orgánů

Pracovníky Správy federálních hmotných rezerv je kladně hodnoceno vystoupení předsedy vlády ČSSR s. Adamce ve Federálním shromáždění proto, že je v něm otevřeně hodnocena situace v národním hospodářství. Výhrady jsou k vystupování generálního tajemníka s. Jakeše, zejména pro veřejné sdělovací prostředky. Vytýká se mu nízký obsahový přístup a laciná lidovost tam, kde by měl být nekompromisní a konkrétní. Je poukazováno na to, že hlavní nedostatky v řízení jsou v centru, protože podle jejich názoru se řídicí centrum nechová jednotně a ani nejsou použity správné ekonomické nástroje k odstranění brzd přestavby. Názorová hladina je mezi pracovníky rozkolísaná, nyní ještě mírně pozitivní. Projevuje se zde vysoká setrvačnost řídicích pracovníků, pomalá reakce v přechodu na progresivní řešení, zejména při rozhodování, kdy je třeba počítat s přímou odpovědností za rozhodnutí.

Pracovníky Federálního statistického úřadu je věnována pozornost kádrovým změnám provedeným na 14. plenárním zasedání ÚV KSČ. Vyskytují se názory, že se v podstatě o žádné změny nejedná, neboť funkcionáři přecházejí po krátké době působení z resortu na resort, což zcela určitě ke stabilizaci těchto resortů v podmínkách přestavby nepřispívá. K projevu předsedy vlády ČSSR s. Adamce - "K hodnocení ekonomické situace" se vyskytly názory, že různá odůvodnění současného neutěšeného stavu jsou postavena tak, jakoby nedostatky v ekonomice vznikly v období, za které současná vláda nenese odpovědnost. Přitom je zcela evidentní, že řada vedoucích státních a stranických funkcionářů se na tvorbě a vývoji naší ekonomiky podílí nejméně 20 let až do současné doby.

/II. správa SNB/

Rozdělovník:

s. Jakeš

*Vedoucí FTU
 Jakeš, ČSSR
 F. 9 II. 5 - SNB*

Situace v Českobratrské církvi evangelické

V Proseči na okr. Chrudim se dne 24.6.1989 uskutečnil konvent poličského seniorátu Českobratrské církve evangelické (ČCE) za účasti 35 duchovních a presbyterů.

Na konventu byl schválen návrh požadavků pro synodní zasedání, které byly předběžně projednány na pastorační konferenci poličského seniorátu 19.6.1989. Předložený dokument byl zpracován a rozmnožen stoupenci tzv. "Nové orientace" Bogdanem PIVOŇKOU (1940), Pavlem HLAVÁČEM, 1939 - oba signatáři "charty-77" - a Annou LAVICKOU (1961), obsahuje 12 následujících požadavků:

- zřízení stavebního družstva ČCE
- povolení návštěv kazatelů v nemocnicích, domovech důchodců a jiných zdravotnických zařízení
- vysílání bohoslužeb v televizi a rozhlasu
- možnost pořádat celocírkevní tábory pro děti
- zajistit účast bohoslovců na synodu
- vytvořit podmínky pro založení Svazu křesťanské mládeže
- vytvořit podmínky pro pořádání veřejných diskusních shromáždění
- "uspokojivě" vyřešit otázku duchovních ŠORMA, POKORNÉHO a HLAVÁČE
- zajistit přístupy farářů do věznic a psychiatrických léčeben
- realizovat soustavu sociálních opatření (např. domovy důchodců a léčebné domy pro věřící ČCE)
- podpořit zkvalitnění životního prostředí (odpor proti realizaci vodního díla Gabčíkovo - Nagymaros, výstavby jaderných elektráren a využití freonů)
- vyřešení statutu řádu výchovy v církvi, schváleného na XVII. synodu.

Dokument byl po diskusi jednohlasně schválen. Diskuse byla plně pod vlivem reakčních duchovních, signatářů "charty-77"

a stoupenců "Nové orientace". Vystoupení duchovních s pozitivními názory nenašlo širší odezvu, účastníci z řad laiků neprojevíli k věci žádný názor. Na závěr jednání konvent schválil za delegáta poličského seniorátu na synod reakčního duchovního Miroslava ČEJKU (1951) poté, kdy původně navrhovaný HLAVÁČ kandidaturu odmítl.

Na pastorační konferenci seniorátu 19.6.1989 byli přítomní seznámeni s rozhodnutím, že seniorátní rada bude duchovním, kteří jsou v konfliktu se státní správou, vyrovnávat hodnostní přídavky, které budou eliminovat negativní finanční dopady ze strany státní správy na tyto duchovní. Od 1.1.1990 je připraveno vydávání církevního časopisu pro mládež s názvem "Cesta víry", nyní má být požadováno sdělení souhlasu v tisku.

/Správa SNB Hradec Králové/

Rozdělovník:

s. Jakeš
s. Fojtík

Vedení FMV
předst. SSSR

I. a II. správa SNB

Správa SNB Hradec Králové

Činnost A. DUBČEKA

Alexandr DUBČEK předal signatáři "charty-77" Václavu SLAVÍKOVÍ text jeho vzpomínek na Enrica BERLINGERA, který po drobných úpravách prostřednictvím signatáře "charty-77" Rudolfa SLÁNSKÉHO poskytl italskému časopisu L'UNITA ke zveřejnění.

V textu tohoto prohlášení hodnotí DUBČEK BERLINGERA jako politika tvořivého přístupu k socialistickým ideám a odpůrce stereotypů, šablonovitosti v našem revolučním hnutí, který odmítal hierarchický vztah mezi stranami a který těžce snášel násilný vojenský zásah do poměrů v KSČ a celé ČSSR.

Dále z tendenčního hlediska hodnotí současné problémy v ČSSR s kritikou vývoje posledních 20 let. V závěru dokazuje opodstatněnost kritiky IKS a televize MLR k internacionální pomoci států Varšavské smlouvy v roce 1968.

Jsou realizována opatření, zaměřená ke kontrole činnosti DUBČEKA a k narušení jeho nepřátelské aktivity.

/II. správa SNB/

Rozdělovník:

s. Jakeš
s. Hoffmann
s. Janák

vedení FMV
předst. SSSR
I., II., a XII. správa SNB

Činnost "OBRODY"

Je připravováno další číslo DIALOGU, ve kterém bude mimo jiné zveřejněn materiál Čestmíra CÍSAŘE zaměřený na zhodnocení výsledků sjezdu lidových poslanců v SSSR s aplikací na čs. poměry.

Miloš HÁJEK rozvíjí koncepci činnosti Klubu za socialistickou přestavbu OBRODA a to jako alternativní politické strany. Přitom vychází z předpokladů, že KSČ na základě dalšího společenského vývoje ztratí vedoucí pozici ve společnosti. Pro takový případ je potřeba mít připravenou alternativu - klub OBRODA, který je nutné formovat jako otevřenou stranu typu Italské komunistické strany, ale s jasnějším politickým programem.

Dosavadní předseda klubu OBRODA Vojtěch MENCL kritizoval stav, že se nedaří zapojit do OBRODY více aktivistů z dělnického prostředí. Podle jeho představ je potřeba proniknout do továren a o OBRODĚ a jejích cílech také informovat ostatní složky Národní fronty. Rovněž je potřeba vytyčovat další možné iniciativy, se kterými by OBRODA mohla vytvořit Socialistickou koalici Československa.

/II. správa SNB/

Rozdělovník:

s. Jakeš
s. Husák
s. Adamec
s. Indra
s. Hoffmann
s. Hegenbart

vedení FMV
předst. SSSR
I-a II. správa SNB

Názory US diplomata NORMANA

Před svým odjezdem z ČSSR 1. tajemník politického oddělení ZÚ USA NORMAN hovořil o nové velvyslankyni USA v ČSSR TEMPLEOVÉ. NORMAN upozorňoval, aby před nikým na AVV, ani před svými známými v USA nehovořili o tom, že jmenovaná je neschopná, neboť by si mohli zkomplikovat situaci, vzhledem k tomu, že TEMPLEOVÁ je osobní přítelkyní prezidenta Bushe. O KIEHLOVI NORMAN hovořil v tom smyslu, že se jedná o velice vlivnou osobu se spoustou zajímavých kontaktů a styků. V této souvislosti uvedl, že KIEHL projevil zájem o kazety "Videožurnálu".

Prostředníkem by byl kulturní rada GAWRONSKI. NORMAN rovněž předal adresu a telefon pramene CHRISINGEROVI, který bude pro KIEHLA zajišťovat převoz výtvarných prací, které zde v ČSSR zakoupil. V úvodu návštěvy bylo hovořeno o Michalu KOCÁBOVI (hudební skladatel a zpěvák), který v rámci přímého televizního přenosu z Děčínské kotvy hovořil o tom, co nebylo ve scénáři. Uvedl, že dle jeho názoru KOCÁB neudělal dobře a bude mít problémy. Nakonec bude rád, když se odstěhuje do USA, odkud má manželku.

NORMAN sdělil, že je již 14 dnů zbaven funkce a je z ČSSR vyhoštěn, takže večírek již pořádat nemůže, neboť dne 3.7.1989 musí z ČSSR odcestovat. Má již vyklizený byt. NORMAN musí odjet, aniž by se s někým rozloučil. Je mu velice líto, ale jiné řešení nemá. Uvedl, že situace v ČSSR mu není lhostejná, ale je veliký skeptik. O všem rozhodne XVIII. sjezd KSČ v příštím roce. Buď dojde ke změnám a situace se bude vyvíjet jako v PLR a MLR. On sám se však domnívá, že k této situaci nedojde a nastoupí dlouhodobá stagnace. Toto však již bude věc jeho nástupce, který je dle něho velice schopný. Jméno neuvedl.

Doufá, že se s ním pramen brzy seznámí.

/II. správa SNB/

Rozdělovník:

s. ministr vnitra ČSSR

I. náměstek ministra vnitra ČSSR

s. Krása

DAI

Spojení Č. CÍSAŘE s rádiem Svobodná Evropa

Čestmír CÍSAŘ, organizátor klubu OBRODA, uskutečnil kontakt s pracovnící RSE ČEŘOVSKOU, která žádala informace o zásahu MV proti shromáždění OBRODY, které se mělo konat 17.6.1989 a další informace o programových tézích OBRODY, jež zpracoval CÍSAŘ.

CÍSAŘ ČEŘOVSKÉ vyhověl a na magnetofonový pásek namluvil text o vzniku, základu a obsahu tézí OBRODY a o jejím působení.

V závěru CÍSAŘ kritizuje opatření státních orgánů proti OBRODĚ dne 17.6.1989 a vyslovuje přesvědčení, že "hlas OBRODY přispěje ke zdaru přestavby".

CÍSAŘ souhlasil s tím, pokud bude nahrávka dobře slyšitelná, aby text byl v RSE odvysílán jeho hlasem, což bude působivější, než kdyby to četl hlasatel.

Poznámka: Nezbezpečí dekonspirace pramene.

/II. správa SNB/

Rozdělovník:

s. Jakeš

s. ministr vnitra ČSSR

I. N MV ČSSR

s. Křása

OAI

Analýza vývoje politické situace a návrhy na změny forem
a metod činnosti resortu MV PLR

I. Charakteristika společensko-politické, ekonomické a právní situace

1. Polsko se nachází v etapě zásadních změn, vytvářejících nový model socialistického zřízení;
2. Výrazem uskutečňujících se politických změn je změna celého právního systému státu, schválení právních aktů majících zásadní státoprávní význam, včetně novelizace ústavy, zákona, o systému národních výborů a teritoriálních samospráv, o hospodářské činnosti, o hospodářské činnosti s účastí zahraničních subjektů;
3. Natrvalo se zapsaly do společenského systému instituce vytvářející garance dodržování zásad zákonnosti - Ústavní tribunál, Státní tribunál, instituce Mluvčího občanských práv a rovněž uskutečněné změny v kodexu administrativního řízení, rozšiřující rozsah rozhodnutí Hlavního administrativního soudu. Dojde k další reformě práva a soudnictví;
4. Byly vytvořeny podmínky pro demokratizaci společenských a politických vztahů, ústavní záruky v oblasti občanských práv, novelizováno právo o sdruženích;
5. Způsobuje to, že se nyní setkáváme s:
  - úsilím o subjektivizaci společnosti, mj. pomoci rozšíření politických a společenských práv občanů, projevující se ve vzniku nových prvků politického systému: prezidenta, Senátu, Národního shromáždění, legalizace opozice v parlamentě;
  - postupným přesunem kompetence v rozhodování na zastupitelské a samosprávné orgány při současném podřízení jim administrativy;

- zvýšením rozsahu politického života veřejnosti;
  - zvýšením společenského vlivu na státní a resortní rozhodnutí a na kontrolu jejich realizace;
  - zvyšováním možností svobodné hospodářské a politické činnosti a položení silného důrazu na personální soudní odpovědnost za veškerou činnost, jež není v souladu s platnými předpisy trestního a administrativního práva;
6. Z podstaty uskutečňovaných změn vyplývá úloha státního aparátu sloužit společnosti, včetně resortu ministerstva vnitra.

II. Demokratizace společenských a politických vztahů a fungování resortu ministerstva vnitra

1. Změny uskutečňující se v zemi způsobují, že resort musí počítat s úsilím opozice ovlivňovat proces demokratizace vztahů ve státě tak, aby byl v souladu s jejich cíli a očekáváním, jak je přednesli při jednání u "kulatého stolu";
2. Důsledky demokratizace způsobí zvětšenou kontrolu parlamentu nad činností MV. Zvýšen bude rovněž dozor nad činností terénních orgánů podřízených ministru vnitra, uskutečňovaný národními výbory, zvýší se požadavky na novelizaci "zákona o Úřadu ministra vnitra";
3. Opozice prostřednictvím reprezentace v parlamentu, účastí v sejmových komisích získá možnost nahlížet do činnosti resortu.

Její zájmy mohou být zaměřeny na:

- "hlídání" nad změnami právních vnitřních předpisů ve směru jejich "přizpůsobení" /zužování, omezení možností činnosti/ k měnícím se realitám společensko-politického a hospodářského života v zemi, zejména se to bude týkat Státní bezpečnosti;
- rigorózní dodržování v činnosti jednotlivých služeb resortu občanských a lidských práv;

- kontrolu finanční politiky resortu MV a úsporné hospodaření přidělenými prostředky;
  - kádrové problémy;
  - pokusy nahlížet do operativních věcí, zejména při mimořádných událostech a zřízovat při této příležitosti speciální komise;
  - pokusy nahlížet a dokonce ovlivňovat práci takových správ, jakými jsou pasová správa, evidence obyvatel, ale především společensko-administrativní problematika;
4. Mimo toho opozice využije svou přítomnost v Sejmu a Senátu a bude si chtít zajistit takový tok informací, který jí bude garantovat vyhnout se zaskočením vydáním výkonnými orgány pro ní nepříznivých právních předpisů;
5. Mohou se objevit návrhy a pokusy vkráčet do oblasti resortu MV ze strany spojeneckých stran a politických seskupení, projevujících se v žádostech, aby bylo přihlédnuto ke koalici v kádrové politice resortu a při obsazování funkcí na různých organizačních úrovních. Resort ztratí monostranický charakter;
6. Prvky, které rovněž způsobují pro resort nové úkoly, jsou:
- nový model hospodářství, měnící dosavadní mechanismy, omezující značně dosavadní možnosti činnosti resortu;
  - angažování zahraničního kapitálu a vznik nové společenské vrstvy buržoazního charakteru, jež může vytvořit svou společenskou reprezentaci;
  - novelizace zákona o polském občanství a změny v pasové politice a s tím spojený vzrůst mezinárodního cestování.

III. Činnost resortu v nových podmínkách

1. V nové společensko-politické a hospodářské situaci, stanovené mj. změnami v zákonodárství, resort MV nemůže být, tak

jako dosud, angažován bezprostředně a v tak širokém rozsahu v okamžitou činnost politického charakteru. Bude nutno vypracovat nové formy a metody umožňující, aby resort MV byl nadále garantem stability státu;

2. Služby resortu by měly především uskutečňovat politickou činnost, koncentrujíce se na odhalování, zabránění a v boji velmi široce chápané činnosti proti základním zájmům státu;
3. Z tohoto důvodu je potřebné usilovat o vytvoření obrazu MV - služby, jejímž úkolem je hlídat zákonnost a pracovat v souladu se zájmy a společenskými očekáváními;
4. V souvislosti se ztrátou možností ingerence resortu v procesu vzniku a registrace sdružení, spolků atd. a dosavadní kontroly jejich činnosti, musí se změnit formy a metody práce, mající hlavně za cíl kontrolu těchto organizací a jejich vedoucích;
5. Nastává nutnost nového přístupu k operativní ochraně sdružení a spolupráce v této oblasti jednotlivých služeb Vojvodských úřadů MV a společensko-administrativních odborů Vojvodských úřadů. Činnost resortu z administrativního působení musí se změnit na preventivní;
6. V hospodářské sféře musí se prohloubit spolupráce MV s bankovním systémem a fiskálním aparátem. Vyplývá to mj. z možnosti přílivu a angažování zahraničního kapitálu od státního sektoru a do soukromého hospodářství;
7. Bylo by prospěšné mj. rozvážení vytvoření systému precizního stanovení požadavků ke kandidátům na stanovené funkce ve státní administrativě a v národním hospodářství, vzhledem k ochraně bezpečnosti státu. Vyplývá to mj. z rozhodnutí upustit od systému nomenklatury;
8. V oblasti problematiky církví bude nutné, aby pokračování dosavadní operativní činnosti bylo hluboce zakonspirováno. Je potřeba rovněž nové kvality práce na tomto úseku. Vyplývá to mj. z nových právních norem.

Z á v ě r y:

Změny uskutečňující se v PLR mají podstatný význam pro resort MV, zejména ve vztahu k činnostem spojeným s ochranou státu před nitřním i vnějším nebezpečím.

Zdá se, že nové politické reality a nové právní uspořádání rozdělí podmínky pro činnost MV a budou nás nutit k vypracování pro každou službu nové specifické formy a metody činnosti.

1. Může se změnit charakter Státní bezpečnosti. Z aparátu bezpečnosti může se změnit ve službu typu státní politické policie, která nemusí být totožná se zájmy jednotlivých politických stran.
2. Legalizace existence a činnosti politické opozice, svoboda spolčování a vyjadřování názorů způsobí, že se změní rozsah pojetí nepřátelské ideologické a politické činnosti - což značně změní rozsah zájmů Státní bezpečnosti.
3. Úkolem Státní bezpečnosti by nadále mělo být poznávání, zabraňování a boj proti nejružnější činnosti, jež ohrožuje základní zájmy státu.
4. Podrobné řešení je závislé na určení v nových státopolitických podmínkách místa a úlohy MV ve struktuře vedoucích orgánů státní administrativy. Umožní to:
  - selekci zájmů resortu MV v ochraně politické, hospodářské a kriminální sféry;
  - stanovení prioritních úkolů strategického významu /dlouhodobých/, rovněž i taktických /instrumentálních/;
  - reformu vnitřní struktury resortu se stanovením úkolů na jednotlivých úrovních /centrála - koncepčně-štábní; vojvodské /koordináčn1 a kontrolní; oblasti - výkonné/.
5. Zdá se být účelné uvážení změny dosavadního rozsahu činnosti ministra vnitra a jeho výkonných orgánů. Zejména by resort MV neměl:

- vykonávat funkci stíhání zločinnosti, protože v podstatě to způsobuje dublování prokurátorských orgánů a omezit se jen na zajištění důkazů a výkon operativně-technických činností;
  - uskutečňovat dohled nad kolegiemi pro přestupky a předat tuto oblast činnosti do kompetence soudních orgánů v rámci jejich dohledu o dodržování práva.
6. Rovněž se zdá být účelné uvážit následující generální řešení týkající se resortu ministerstva vnitra. Jsou to úvodní návrhy:
- a/ rozdělit současný resort ministerstva vnitra na čtyři samostatné části:
- Státní bezpečnost - obsáhla by všechny dosavadní útvary Státní bezpečnosti, rozvědku a kontrarozvědku a některé operativně-technické služby - přes formální umístění ve struktuře resortu MV, podléhala by přímo prezidentu a kontrolní funkci vůči ní by vykonával Státní tribunál. StB by pracovala centralizovaným systémem a měla by v některých regionech státu své terénní odbory;
  - Veřejná bezpečnost - podřízení terénních jednotek VB místním orgánům státní administrativy, zůstal by meritorní dohled Hlavního velitelství VB, které by rovněž koordinovalo činnost VB v regionálním a celostátním měřítku;
  - administrativně-společenská část - rozsah činností mohl by být rozšířen o dohled nad činností terénní administrativy /tento problém vyžaduje zvláštní úvahy a konzultace/;
  - vojska MV a vojenské oddíly VB - podléhaly by ministru vnitra a plnily by dosavadní úkoly. Nadvišlaňská vojska MV a vojenské oddíly VB byly by zorganizovány na zásadě Národní gardy. Pokud jde o Pohraniční stráž - navrhuje rozvážit možnost jejich fungování podle vzoru pohraniční policie;

- b/ výrazné rozdělení kompetence jednotlivých částí a oddělení jejich teritoriálního rozsahu činnosti;
- c/ modifikace forem a metod práce jednotlivých služeb, jež by byly závislé od charakteru a teritoria jejich činnosti.
7. Navrhované řešení by umožnilo výrazné posílení uniformovaných služeb a jejich spojení s terénem, na němž působí. Oddělené by byly administrativně-evidenční záležitosti a byly by úžeji spojeny s administrativním aparátem vojvodství. Státní bezpečnost by se stala skutečně institucí chránící základní zájmy státu.
8. Mimo toho se navrhuje, vzhledem k rostoucímu významu tohoto problému, vytvoření analyticko-informačního orgánu, který by disponoval všemi informacemi, jež získá resort MV. Mohl by efektivním způsobem využít již existující struktury a technické prostředky, jež zpracovávají údaje. V jeho rámci existovala by potřeba podstatné specializace, jejíž prohlubování by mohly uskutečňovat specializované instituty resortu.

/Představitel FMV v PLR/

Rozdělovník

s. Jakeš
s. Adamec
s. Hegenbart

vedení FMV
předst. SSSR
I. a II. správa SNB

Operativní situace v Polské lidové republice

Operativní situace v PLR se kvantitativně i kvalitativně v posledních dvanácti měsících změnila k horšímu. V důsledku vnitropolitického vývoje, zejména po X. plénu ÚV PSDS, které přijalo usnesení o demokratizaci vnitřního života a o "pluralizaci politického a společenského systému" došlo k výrazným změnám. Na základě usnesení pléna ÚV PSDS byl navázán dialog s "konstruktivní opozicí" u kulatého stolu, jež byl zakončen dohodou umožňující opozici účast v politickém a společenském životě.

Mezi nejdůležitější vnitropolitické faktory v Polsku, které v současnosti ovlivňují vnitropolitickou situaci, jsou:

- 1/ Uznání "de jure" existence opozice. V dubnu 1989 byla legalizována organizace "Solidarity" působící na závodech a "Solidarita individuálních rolníků" jako celostátních odborových organizací /později ještě "Solidarita řemeslníků"/, čímž byla vytvořena legální platforma pro činnost opozice a seskupení všech osob, které jsou proti socialistickému zřízení v PLR, ale chtějí změnu uskutečnit evoluční cestou. Současně vznikly a dále vznikají alternativní organizace, k dosud existujícím - např. Svaz novinářů, Svaz spisovatelů, Svaz výtvarníků atd., v nichž se sdružují osoby, které v roce 1981 byly odsunuty z politického života. Dále vzniklo více než 100 organizací a svazů s nejrůznějším zaměřením - např. Kluby politického myšlení, jež v budoucnu se mohou změnit v politické strany, Akademické spolky, Katolické akademické kluby, Svaz Sibiřanů, ale rovněž další s jednoznačným protisocialistickým zaměřením /v současnosti je to v Polsku nazýváno "protistalinským"/ jako je "Sdružení obětí stalinismu" /obdoba našeho K-231/.

- 2/ Veřejná ztráta postavení PSDS jako vedoucí síly společnosti, jež je dosud zakotvena v Ústavě PLR. PSDS spolu s koalicí v podstatě prohrála při volbách do Sejmu a Senátu v červnu 1989. Převážná většina voličů /při 38% absenci společnosti/ se vyjádřila pro kandidáty opozice, kteří mimo několika jedinců byli již zvoleni v I. kole, zatímco kandidáti koalice teprve až ve II. kole při 25% účasti voličů. Podle dohodnutého volebního klíče koalice má v Sejmu zajištěnou 65% většinu, což však je jen teoretické, protože řada poslanců koaličních stran jsou členy Solidarity a rovněž někteří poslanci z řad PSDS inklinují k Solidaritě. Ze 100 míst v Senátu má Solidarity 99 senátorů a 1 senátor je nezávislý /bývalý člen PSDS, soukromý podnikatel, miliardář/. Solidarity se dnes stala silou, bez jejíž účasti nebo alespoň akceptace nebude možno řešit v Polsku žádný vážnější společenský problém.
- Tento, pro socialistické zřízení nepříznivý poměr sil, bude mít v budoucnu zásadní význam pro přijímání právních aktů a na celkové vytváření politických a společenských struktur v PLR. Opozice se netají tím, že především bude usilovat o získání kontroly a omezení činnosti resortu MV a MNO.
- Výsledný proces povede k dalšímu snížení autority PSDS a zřejmě i k rozporům uvnitř strany a ke snahám o její přeorientaci /ozývají se již hlasy pro politickou změnu profilu strany v soc. dem. směru/.
- 3/ Hlavním faktorem ovlivňujícím společenské procesy v PLR je nadále složitá ekonomická situace, vzniklá v období krize, která se dále zhoršila a způsobila dokonce rezignaci vlády. Hospodářská reforma nemá žádné pozitivní výsledky. Pokračuje inflační proces a s ním spojené zvyšování cen /některé se zvýšily až trojnásobně/, což vede ke snižování životní úrovně, zejména osob pracujících v socialistickém sektoru. Situace vyvolává bouře společenské nespokojenosti, vlny stávek spojené se mzdovými nátlaky. V roce 1989 se zhoršily hospodářské výsledky, je nedostatek surovin a materiálů, poklesla společenská a pracovní kázeň. V polské společnosti

došlo ke ztrátě pocitu ekonomické jistoty, jež je především způsobena značným rozregulováním trhu se spotřebním zbožím. Projevuje se nejen chronický nedostatek průmyslového zboží, ale i základních potravin /maso, cukr a mouka/. Ve společnosti to způsobuje nervozitu a nelze vyloučit, pokud se situace neuklidní, že v následujících měsících může dojít k dalším větším společenským nepokojům a veřejným vystoupením. Ekonomická situace nahrává propagandě opozice, která neutěšený stav spojuje s existencí socialistického zřízení. Lze předpokládat, že v rámci systémových změn v národním hospodářství a postupujícím rozšiřováním tržních mechanismů bude docházet k reprivatizaci, vzniku akciových společností, k pronikání západního kapitálu formou vytváření společných podniků. Rovněž možno očekávat, že Západ poskytne Polsku hospodářskou pomoc, aby podpořil téze Solidarity, že jediným východiskem z ekonomické krize je těsnější spojení se Západem a evoluce současného zřízení po vzoru "demokratických systémů západního světa".

- 4/ Stále větší úlohu sehrává římsko-katolická církev, která důsledně a systematicky realizuje své strategické cíle umožňující řídit jednání a společenské procesy a plnit úlohu mediátora a společenského arbitra v Polsku. Současně církev uskutečňuje činnost směřující k udržení a rozšíření svého postavení a autonomie v každé oblasti společenského života v PLR. Mimo toho podporuje morálně, materiálně i politicky opoziční síly, distancuje se jen od nejradikálnějších elementů. Velmi výrazně se to projevilo v angažování většiny kléru při volbách ve prospěch opozice. Vystupování představitelů hierarchie v úloze pozorovatelů a mediátorů při řešení společenských konfliktů vytvářelo pro církev velmi příznivou situaci a posílilo její morální a společenskou autoritu. Schválený zákon "O vztahu státu a řím-kat. církve" prakticky vytváří pro církev téměř neomezený prostor pro její činnost náboženskou /stát již neschvaluje církevní hodnostáře a rozdělení diecézí/, osvětovou /církev může mít vlastní školy

všeho druhu, divadla, biografy, knihovny, kulturní střediska/, charitativní /vlastní nemocnice, lékárny, sanatoria, ústavy, útulky atd./

- 5/ V důsledku jednání u "kulatého stolu" se zradikalizovala a odštěpila část tzv. "nekonstruktivní opozice", jež je ostře protikomunisticky orientována. Tvoří ji "bojující Solidarita", "Konfederace nezávislého Polska", kolem nichž se seskupují další menší struktury, tvořeny zejména radikální mládeží /zejména z vysokých a středních škol/, žádající změnu zřízení. Lze předpokládat, že tyto struktury budou aktivně narušovat veřejné dění v Polsku, vyvolávat výtržnosti a provokace s cílem střetu s orgány státní správy. Boj proti nim je velmi ztížen další liberalizací trestního práva a omezením činnosti státních orgánů, zejména orgánů státní moci.
- 6/ Velmi aktivně na území PLR působí západní speciální služby, zejména států NATO, které v uplynulém období rozšířily počet svých pracovníků o 15% zvýšením obsazení diplomatických funkcí pracovníky speciálních služeb. V současnosti na ZÚ států NATO je 85 kádrových pracovníků rozvědek, nejvíce v ZÚ USA /32 kádrových pracovníků, což je 55% všech diplomatických a konzulárních míst/. Navíc v určitých obdobích jsou ZÚ přechodně posilována; v letošním roce o 200 osob, z nichž 33% byli pracovníci rozvědek. Na dovolenou do PLR v roce 1989 přijelo 120 pracovníků západních rozvědek. V posledním období podstatně rozvědnou činnost zvýšily rezidentury na ZÚ Španělska, Řecka, Belgie, Dánska, Holandska, Norska a Turecka. V masovém měřítku pracovníci speciálních služeb udržují styky s představiteli opozice, jak individuální, tak je zvou na podniky ZÚ. Rozvědky využívají styky nejen ke zjišťování situace, zpracování analýz a k ovlivňování situace, ale k široké infiltraci společenských prostředí a k verbování vlivové, poziční a perspektivní agentury. Mimo značnou finanční a materiální pomoc při volbách západní specialisté bezprostředně pomáhali Solidaritě v přípravě a vedení předvolební kampaně.

Ve vztahu k ČSSR se projevují v PLR tři směry působení:

- 1/ Pokračuje trend a pokusy o internacionalizaci antisocialistické činnosti opozičních sil a snaha o rozšiřování a vzájemnou koordinaci vlastní činnosti s cílem vytvářet nátlak na stranické a státní vedení s cílem je donutit k ústupkům vůči opozici a nesocialistickým hnutím v těchto zemích. Pokračuje činnost výboru "Polsko-československé Solidarity", která úzce spolupracuje s představiteli "charty 77" UHLEM, ŠABATOVOU a POSPÍCHALEM. Podle poznatků přátel je v posledním období činnost "Polsko-čsl. Solidarity" méně intenzivní vzhledem k tomu, že polská opozice byla příliš zaměstnána vnitropolitickým děním v zemi. V květnu t.r. došlo k setkání na státních hranicích a k vydání společného prohlášení obsahujícího politické požadavky vůči ČSSR. Pokračuje telefonická výměna informací v rámci tzv. Informačního servisu "Solidarity". Za předávání informací do ČSSR /hlavně UHLOVI a ŠABATOVÉ/ je z PLR zodpovědný Robert KOZÁK. Informační servis "S" je propojen na opoziční síly do MLR, SSSR, NDR a v poslední době i do Rumunska. Polské opoziční síly budou zřejmě v nejbližší době se pokoušet navazovat spojení a koordinovat společnou protisocialistickou činnost pod rouškou pacifistického a ekologického hnutí. Svědčí o tom nedávná účast členů "charty 77" na ekologické demonstraci proti výstavbě koksovny v ČSSR, jež se konala v Polském Těšíně. Nadále jsou signály o spojení "Bojující Solidarity" s naší opozicí, kanál však zatím nebyl odhalen.
- 2/ Pokusy římskokat. církve Polska o ovlivnění situace a o změnu postavení církve v ČSSR, zejména v kázáních kněží a v článcích, jež jsou uveřejňovány v katolickém tisku. Styky hierarchie jsou nadále sporadické. V letošním roce zástupce Episkopátu Polska nebyl pozván do Prahy k výročí sv. Vojtěcha.
- 3/ Neseriózní propaganda v polských masmédiích o ČSSR, zveřejňující zejména naše nedostatky, často je zcela vytrhující z kontextu. V posledních měsících loňského roku, ale rovněž

i v letošním, bylo na nás ostře útočeno za celní opatření na hranicích. ČSSR je obviňována, že z našeho území je znečišťováno životní prostředí v Polsku, více nebo méně skrytá propaganda o konzervativnosti politiky ČSSR, našeho státního vedení, které údajně nejedná v duchu sovětské přestavby, až po otevřenou kritiku řešení vnitřních problémů, např. postih protisocialistických sil. Dokonce několikrát před budovou ZÚ ve Varšavě se odbývaly výtržnosti s hesly za propuštění HAVLA a před budovou KG v Katovicích hesla s ekologickými požadavky.

Ochranu čs. kolonie ovlivňují tyto okolnosti:

- 1/ PLR se stává zcela otevřenou zemí směrem na Západ, s neomezeným turistickým ruchem ze Západu a výmezd polských občanů je limitován jen devizovými důvody /přestaly politické důvody/.
- 2/ Do PLR stále více proniká zahraniční kapitál a jsou vytvářeny společné podniky. Mimo toho na území Polska působí asi 700 polonijních výrobních a obchodních firem, jejichž majitelé jsou Poláci žijící na Západě.
Výše uvedené skutečnosti způsobují, že v Polsku je velmi snadný styk s vízovými cizinci a neomezené možnosti směny západní měny v bankách, v posledním období vznikly již soukromé směnárny, kde je možno měnit i čs. korunu, která má vysoký kurs /až trojnásobně převyšující oficiální kurs/ v souvislosti s kursem dolaru.
- 3/ Nedostatečné zásobování vnitřního trhu dává prostor různým spekulacím a snadnému prodeji čs. zboží za přemrštěné ceny. V poslední době se vyskytují případy otevřeného prodeje zboží československými turisty na polských bazarech. Ovlivňuje to i některé pracovníky OBO a vede ke snahám o spekulativní prodej části čs. dodávek, zejména atraktivního zboží, za provize.

Rozdělovník
s. Hegenbart

/Představitel FMV v PLR/

vedení FMV
předst. SSSR
I, II a XII. správa SNB
KS SNB

K íránskému zájmu o spolupráci s ČSSR v oblasti petrochemie

Íránské ministerstvo ropného průmyslu, a zejména jeho nákupní organizace KALA NAFT, NATIONAL IRANIAN OIL COMPANY a NATIONAL IRANIAN GAS COMPANY, mají zájem o širší spolupráci s ČSSR v oblasti petrochemie.

Konkretizace těchto představ by se měla stát významnou součástí připravovaných jednání resortního ministra Gholám Rezá AGAZADEha v Praze, lze však předpokládat, že íránská strana využije k jejich prezentaci již nadcházejícího pobytu ministra zahraničního obchodu ČSSR Jana ŠTĚRBY v Teheránu.

AGAZADE hodlá předložit návrhy, podle nichž by na území ČSSR byla společně zahájena výstavba nových či modernizace stávajících petrochemických kapacit při jejich rozšíření, a to v jakékoli vzájemně vyhovující formě, přednostně však jako společný podnik s přibližně stejnou účastí obou partnerů. Návrhy počítají s vývozem finálních výrobků do oblasti volných měn a do Íránu. Ministerstvo ropného průmyslu, které disponuje vlastním valutovým rozpočtem, hodlá uvěřovat nákup potřebných technologií ze Západu. Má zájem především o technologii výroby motorových paliv s důrazem na aditiva, jakož i moderních plastických hmot a některých polotovarů. Tato produkce by se měla alespoň částečně opírat o dodávky íránského zemního plynu.

Zmíněné návrhy a představy se inspiřují instrukcí předsedy parlamentu a potenciálního prezidenta RAFSANDŽÁNÍho, který ministerstvu uložil diversifikovat vnější spolupráci při využití ropy a plynu s cílem snížení přetrvávající naprosté závislosti na amerických a západoevropských výrobcích. Na příklad aditiva jsou dovážena z USA prostřednictvím třetích zemí. Ve stejné souvislosti se v rámci íránské petro-

chemie připravuje přepracování doposud používaných norem totožných s americkým standartem ASI ve prospěch evropských systémů.

Teherán láká možnost hradit nákup potřebných chemických komponentů vývozem zemního plynu přes sovětské území a získat faktický přístup k moderním technologiím, jež by měly být zajímavé i pro ČSSR, pokud hodlá rozšířit a modernizovat svůj odpovídající výrobní potenciál.

Íránské úvahy vycházejí ze snahy o snížení přímé závislosti na USA při zhodnocení vyváženého zemního plynu v nových výrobcích umístitelných na západoevropských trzích. Současně však jde o součást širší koncepce RAFSANDŽÁNÍho směřující k cílevědomé investiční politice ve státech EHS i RVHP. Zmíněná koncepce se zakládá na pozitivních výsledcích íránské kapitálové účasti v podnicích NSR (KRUPP a MERCEDES-BENZ), jakož i ve Francii (ALSTHOM ATLANTIQUE) a v Itálii.

Iniciativa ministerstva ropného průmyslu je výjimkou v postupu všech ostatních resortů umožněnou jeho rozhodujícím postavením v národním hospodářství ze země a spojenou s dispozičním právem vůči rozsáhlým devizovým prostředkům. Ministr AGAZADE zároveň spatřuje v investicích směřovaných do zahraničí předstupeň ke společnému financování projektů na půdě Íránu. Z tohoto hlediska proto jde o záměry perspektivního významu.

V těchto souvislostech lze konstatovat, že jednání vedená v Moskvě při příležitosti návštěvy RAFSANDŽÁNÍho otevřela cestu pro komplexnější ekonomickou spolupráci nejen mezi Íránem a SSSR. Zásadní úlohu v této otázce hraje obnovení plynovodu Igat 1 a Igat 2 umožňující výměnné dodávky zemního plynu do ČSSR, BLR a NDR. S uvedeným projektem je spojen další rozvoj těžby této suroviny, ale též mimořádně důležitá otázka výstavby řady kompresorových stanic. V jeho realizačním rámci náleží zvláštní postavení ČSSR, neboť právě s ní a na jejím území, které je klíčovým pro tranzit a distribuci plynu do dalších evropských zemí, hodlá íránská strana společně rozvíjet petrochemickou výrobu. Ostatně, dle informací z kruhů blízkých AGAZADEmu, mělo být při moskevských rozhovorech představitelům NIGC ve formě neoficiální podmínky

doporučeno, aby na potrubních trasách byla použita již zmíněná československá zařízení.

Uvnitř společnosti však působí i vlivné osobnosti, jež by rády prosadily její orientaci na vyspělé kapitalistické státy, a to především na Itálii (NUOVO PIGNONE) a NSR (KRUPP a MANNESMANN). Vedení NIGC i sám ministr AGAZADE by proto uvítali, aby ČSSR dle sovětského příkladu podmínila jednání o dodávkách plynu přidělením zakázek i na další investiční celky vně rámce výstavby kompresorových stanic. Takovýto postup by umožnil snadnější prosazení jejich záměrů, aniž by mohli být obviňováni ze stranění zemím socialistického společenství.

Ministr má zájem o co nejkonkrétnější průběh rozhovorů, neboť nezdaří-li se v jejich průběhu dosáhnout pevných vazeb, ale jen obecných prohlášení, vzroste neúměrně tlak stoupenců předání zakázek na investiční celky, včetně větší části kompresorových stanic, firmám z Itálie a NSR. Podle informací, jimiž disponuje nejbližší okolí ministra, je ve zmíněných státech projekt dodávek plynu do ZSS pojímán ze širšího hlediska jako perspektivní a vysoce politický problém a zainteresovaní zájemci dávají najevo, že mohou jít v cenové oblasti na maximální ústupky, neboť mají zajištěnu podporu svých vlád.

/I. správa SNB/

vedení FMV
předst. SSSR
I. a II. správa SNB

Rozdělovník :

s. Jakeš
s. Husák
s. Adamec
s. Indra
s. Lenárt
s. Knotek
s. Hegenbart

Názory členů Občanského výboru Solidarity na vývoj odborového hnutí a politickou situaci v PLR

Podle názoru funkcionářů tohoto sdružení bude v budoucnu s postupující privatizací ekonomiky klesat význam odborů - tedy i Solidarity /soukromníci nebudou příliš nakloněni práci odborů a bude velice problematické organizovat stávky/. Zatím se neuvažuje, že by Solidarita se jako celek přeměnila v politickou stranu vzhledem k tomu, že její členové by na tuto formu nepřistoupili. Pokud jde o Občanský výbor není ještě rozhodnuto v jaké podobě bude dále pokračovat ve své práci. Jednou z variant je, že se přemění v jakousi federaci /"zastřešení"/ nově vzniklých politických stran či seskupení, které se budou rekrutovat ze současných členů Solidarity. Je pravděpodobné, že budou založeny strany typu sociální demokracie, křesťansko-demokratické nebo liberálně-konzervativní. Druhou možností je, že by vznikla jedna politická strana, která by v sobě obsahovala všechny uvedené směry /k této variantě se údajně přiklání členská základna/ - vedení Solidarity se domnívá, že vzhledem k různorodosti názorů mezi jejími členy by to byl chybný krok, který by snižoval akceschopnost takovéto strany a vedl by k jejímu rozpadu.

Pokud jde o volby prezidenta PLR, Solidarita dosud nenavrhuje svého kandidáta a nevystupuje proti volbě JARUZELSKÉHO. Názory, že na prezidenta by mohl kandidovat ředitel Královského zámku GEJSZTOR, nebo že novým premiérem by měl být profesor GEREMEK, označují jako "kachnu", kterou rozšiřuje PSDS, aby zjistila jak na ni budou spojenci reagovat. Oba výše jmenovaní jsou podle jejich názoru natolik chytří a chápou, že podobný krok by znamenal jejich rychlý politický krach a opozici by jen uškodil.

Několikrát bylo zdůrazněno, že v současné době Solidarita nepřistoupí na návrh vytvořit "velkou koalici" a do vlády nevstoupí. V této souvislosti je konstatováno, že Solidaritě se nehodí, aby demokratická strana vystoupila z vládní koalice

a chtěla s ní vstoupit do koalice, Solidarita nechce na sebe brát odpovědnost a následky za krach ekonomiky. Jedinou možnost vidí v tom, že budou vypsány svobodné volby do místních orgánů státní moci /je uváděn termín březen 1990/, protože v současné době jsou tyto orgány v rukách nomenklatury a ty by sabotovaly jakékoliv rozhodnutí ministrů Solidarity. Ani po případných volbách však nechce Solidarita plně převzít veškerou moc ze dvou důvodů:

- v této době ještě nebude schopna ovládnout armádu a Bezpečnost, přičemž bude mít nedostatek kádrů, aby obsadila i ostatní resorty,
- není ještě jisté, zda SSSR plně odešel od "Brežněvovy doktriny", tyto skutečnosti údajně brání tomu, aby Solidarita podlehla nátlaku části voličů /jejich počet odhadují na 20%/ uchopit moc již nyní.

V případě, že budou provedeny volby do místních orgánů a Solidarita vstoupí do vlády bude potřeba minimálně jeden rok, aby přesvědčila SSSR, že její politika nesměřuje k neutralitě a dál chce plnit své spojenecké závazky /chce přesvědčit, že jejich orientace na Západ neznamena odvrácení se od SSSR/.

V parlamentě se Solidarita soustředí především na kontrolu vlády, aby tak ožehavé otázky jako je například státní rozpočet /především výdaje na armádu a Bezpečnost/ byly pod veřejnou kontrolou a proto je jim lhostejné, kdo bude prezidentem či předsedou vlády. /V této souvislosti bylo zdůrazněno, že vynikajícím politikem, který by mohl být premiérem, je KWAŚNIEWSKI, jeho chybou však bylo, že kandidoval do Senátu a ne do Sejmu a proto nebyl zvolen./ Pokud se jedná o snižování rozpočtu na armádu, nechce Solidarita snížit obranyschopnost Polska, ale zdůrazňuje, že Bezpečnost je příliš početná, zkorumpovaná, špatně placená i vycvičená. Snížení rozpočtu by mělo s sebou nést nejen snížení počtu příslušníků, avšak i zlepšení jejich přípravy a zvýšení platů.

V zahraniční politice Solidarita navázala dobré kontakty se Sociálně-demokratickou stranou Německa /SPD/. Ze socialistických zemí má dobré vztahy s opozičním hnutím v MLR. V SSSR navázal kontakty s některými nezávislými organizacemi, jejichž členové v nedávné době navštívili Polsko. Současně si však uvědomují, že tento proces může znamenat i určité nebezpečí pro Polsko, neboť např. v některých Pobaltských republikách se začínají objevovat hlasy, ve kterých jsou prezentovány územní požadavky vůči Polsku. O vztazích k Československu bylo uvedeno, že mají dobré kontakty s "chartou 77" a vyjadřují naději, že i Československo vykročí na cestu přeměn a demokratizace.

Podle jejich názoru by PLR, ČSSR a MLR měly vytvořit blok reformovaných států, vůči kterým by měl Západ jednotnou hospodářskou politiku, jež by pomohla výraznému rozvoji jejich ekonomiky. Tento blok je podle jejich vyjádření nutné vytvořit již proto, že existuje reálné nebezpečí, že v Evropě může vzniknout sjednocené Německo, které by se stalo hegemonem. Potom by státy střední Evropy / PLR, ČSSR, MLR / stály mezi dvěma giganty, kterým mohou odolat pouze společně.

/Představitel FMV v PLR/

Rozdělovník
s. Hegenbart

vedení FMV
předst. SSSR
I., II., XII. správa SNB
KS SNB

112V pro a. J. J. J.

archiv
bezpečnostních
složek

